
Federgon

Tewerkstelling en werkloosheid van jongeren zijn twee thema's die steeds een prominente plaats hebben gekregen op de agenda van het arbeidsmarktbeleid. De samenleving investeert stevig in de opleiding en ontwikkeling van onze jeugd en wil daar terecht een maatschappelijke en economische Return On Investment voor.

In een ideale wereld waar onderwijs en arbeidsmarkt naadloos op elkaar aansluiten zou zelfs geen jongerengarantie moeten bestaan. Toch heeft Vlaanderen niet op Europa gewacht en stond de jongerengarantie reeds op punt vooraleer ze door Europa formeel werd gelanceerd. Niet toevallig kwam dit Europese initiatief in de nasleep van de Grote Recessie. Traditioneel is de tewerkstelling van jongeren sterk conjunctuurgebonden. Dat was in 2008-2009 niet anders. Wel was het effect groter en nam de jongerenwerkloosheid sterker toe dan gebruikelijk. Opvallend is wel dat de toenemende 'vertijdelijking' in heel wat landen zich niet heeft doorgezet in Vlaanderen – niet in het algemeen, en ook niet bij de jongeren.

Is daarmee de kous af en kunnen we rustig achterover leunen? Helaas niet. Ondanks de vele maatregelen ten voordele van jongeren duiden tal van arbeidsmarktparameters op structurele problemen. Zo leren we uit VDAB-cijfers dat de jeugdwerkloosheid nog steeds 16% bedraagt. Een aantal belangrijke kwalitatieve vaststellingen hierbij zijn ten eerste dat kortgeschoolden moeilijker werk vinden en dat het langer duurt vooraleer ze aan de slag kunnen. Verder drukken vele binnen- en buitenlandse onderzoeken ons met de neus op de feiten rond de povere tewerkstellingskansen van jonge allochtonen. Een derde element zijn de dikwijls onrealistische ervaringsverwachtingen ten aanzien van jongeren in tal van vacatures. Specifiek in Vlaanderen zien we tevens een concentratie van de jongerenwerkloosheid in de grootsteden. En ten slotte

komen ook jongeren met een arbeidshandicap beïnvloedend moeilijker aan de bak.

Deze problemen zijn uiteraard niet nieuw en lijken zelfs vrij hardnekkig. Voorwaar een vervelende vaststelling tegenover de achtergrond van een arbeidsmarkt in continue beweging. De grote tendensen zijn bekend: de digitalisering, technologisering, automatisering en robotisering zullen een impact hebben op het vereiste competentieniveau en op de dynamiek van creatie en destructie van jobs. De effecten tekenen zich progressief af in een wijzigende tewerkstellingsstructuur. De inspanning die zal moeten geleverd worden om 'kansenzarmere' jongeren aan de slag te helpen zal enkel in intensiteit toenemen.

Wat zijn de recepten en op welke manier kunnen arbeidsbemiddelaars hierin een bijdrage leveren? Wat betreft de aansluiting van onderwijs- en arbeidsmarkttrajecten kan het alleszins beter. Hoewel hier zeker vooruitgang is geboekt de voorbije jaren, moeten arbeidsmarktinstuties nog te vaak puin ruimen. We kunnen ons niet langer veroorloven dat jongeren vroegtijdig en ongekwalificeerd de school verlaten. Het duaal leren en de hervorming van het secundair onderwijs zijn grote, ambitieuze werven, maar de vraag is of de hooggespannen verwachtingen zullen kunnen worden ingelost. Jongeren moeten zich toch vooral bewust zijn van de arbeidsmarkt. 'Arbeidsmarktinitiatie' zou deel moeten uitmaken van de leerplannen. In deze optiek is het een absolute meerwaarde dat steeds meer jongeren kennismaken met de arbeidsmarkt als jobstudent. Daarnaast kunnen we via ondernemerscompetenties jongeren stimuleren om het heft in eigen handen te nemen. Daarom niet meteen met als finaliteit ondernemers te creëren, maar om elke jongere de noodzakelijke skills bij te brengen om ondernemer te worden van de eigen loopbaan. Jongeren moeten bewust en met kennis van zaken

keuzes kunnen maken door ze te verbinden met talenten, competenties én kansen.

Jongeren hebben nood aan ervaring. *The proof of the pudding is in the eating*, ook nu. Jongeren moeten kansen krijgen om zich te bewijzen. Liefst zo snel mogelijk en met beide voeten in de realiteit. Een zekerheid daarbij is dat de intrede op de arbeidsmarkt het best wordt aangepakt door de drempels voor werkgevers te verlagen. Op financieel vlak betekent dit zorgen voor betaalbare lonen en loonkosten. De federale taxshift doet hier een aardige duits in het zakje en de keuze voor doelgroepverminderingen voor laag- en midden-geschoolde jongeren in het nieuwe Vlaamse doelgroepenbeleid is verdedigbaar en zal normaal versterkend werken. Voor jongeren die bijkomend nood hebben aan een 'competentiekur' is er de vaststelling dat het arsenaal aan instrumenten van werkplekleren of werkervaring waarop kan worden teruggevallen zeer uitgebreid is. We denken hierbij aan de individuele beroepsopleiding (IBO), de beroepsinlevingsovereenkomsten, de instapstage, de opleidings- en beroepsverkenkende stage, enzovoort. Het dient gezegd dat enige re-engineering van deze instrumenten op basis van sterktes, zwaktes én bereik zeker geen kwaad kan. Zo is de uitzendsector overigens vragende partij om de individuele beroepsopleiding te laten volgen door een tewerkstelling als uitzendkracht bij de gebruiker

waar de IBO heeft plaatsgevonden en dit uiteraard voor minimaal de duur van de opleidingsperiode.

Een laatste noodzakelijke voorwaarde om jongeren kansen te bieden, is te zorgen voor een arbeidsmarkt die voldoende 'ademt'. Een arbeidsmarkt waarbij outsiders (zoals jonge schoolverlaters) makkelijk kunnen intreden en insiders worden. Dit veronderstelt 'churning'. Mensen moeten kunnen en durven dynamisch en mobiel te zijn op de arbeidsmarkt.

Tot slot is de jongerengarantie op operationeel vlak het meest gebaat bij een mobiliserende strategie waarbij alle (netwerken van) operatoren samenwerken om kansen zichtbaar te maken en aan te bieden. De samenwerking tussen VDAB en Federgon past in de partnerschapsbenadering die een van de pijlers is van de jongerengarantie en is hiervan een good practice, ook in Europees opzicht. Gesteund door de *facts and figures*, is het hierbij onze overtuiging dat bemiddelaars die vanuit een competentiegedreven aanpak en bemiddeling werken, een stevige steun zijn voor jongeren die de arbeidsmarkt willen betreden.

Paul Verschueren
Federgon